

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/36/2024
Identifikačné číslo spisu:	8420010068
Dátum vydania rozhodnutia:	22.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Zeleňáková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8420010068.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Martiny Zeleňákovvej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Dušana Szabóa, v trestnej veci obvineného Z. K., pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 22. októbra 2024 v Bratislave, o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 18. mája 2023, sp. zn. 3To/12/2023, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného Z. K. odmieta.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Kežmarok (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 18. januára 2023, sp. zn. 7T/11/2020 uznal obvineného Z. K. (ďalej len „obvinený“ alebo „dovolateľ“) vinným zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že:

„od dňa 11. novembra 2015 do dňa 31. júla 2019 v rodinnom dome v obci P. I., na ul. B. J. č. XX/XX, okres W. spôsobil svojou manželkou H. K. v spoločnej domácnosti fyzické a psychické utrpenie tým, že jej v spoločnej domácnosti opakovane najmenej 2 až 3 krát do mesiaca pod vplyvom alkoholu vulgárne nadával, pričom ju bil po rôznych častiach tela, kopal do nej, dával jej facky, ťahal za vlasy, sácal ju, zdvíhal na ňu ruku, nadával jej, že má pohlavný styk s inými, tiež v stave opitosti sa jej vyhrážal, že jej prereže žily na rukách a nohách tak, aby ostala na invalidnom vozíku, prereže aj sebe krk, čím týmto svojím konaním vyvolával u manželky, poškodenej H. K. pocit strachu a stresu, dňa 24. januára 2018 po predchádzajúcej hádke manželku zbil spôsobom, že mala modriny a zlomený prst na ruke a dňa 11. novembra 2015 po tom, ako prišiel z Čiech vo večerných hodinách opitý domov, zobudil manželku ležiacu na posteli v kuchyni a začal jej vulgárne nadávať, že sa chce s ňou milovať, pretože je to jeho povinnosť mať s ňou sex, odkryl perinu, otočil ju na chrbát, vyzliekol jej nohavičky, začal ju bozkávať na prsia, rozťahal jej nohy, pričom do nej vnikol, vykonal súlož, čo trvalo len chvíľu aj napriek jej nesúhlasu a plaču, že to nechce a snažila sa ho rukami odtiahnuť od seba, čo sa jej z dôvodu fyzického hendikepu nepodarilo, a následne dňa 23. júla 2019 o 17.00 hod. v mieste trvalého bydliska

pristúpil obžalovaný ku svojej manželke a začal jej vyzliekať nohavičky aj napriek vedomiu, že mala v tom čase menštruáciu, skrz jej slovnému nesúhlasu vykonal s ňou súlož, pričom táto sa nebránila, neodstrkovala ho, lebo sa bála, aby jej niečo neurobil a čakala, kým sa to skončí,"

2. Okresný súd obvinenému podľa § 199 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 37 písm. m), § 38 ods. 2, ods. 5 a § 41 ods. 2 Trestného zákona uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 11 (jedenásť) rokov, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 18. mája 2023, sp. zn. 3To/12/2023 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) podľa § 321 ods. 1 písm. b), písm. d) Trestného poriadku zrušil rozsudok okresného súdu v celom rozsahu a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku uznal obvineného vinným zo spáchania zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona a prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že:

„od dňa 11.11.2015 do dňa 31.07.2019 v bližšie nezistenej dobe a intervaloch v rodinnom dome v obci P. I., na ul. B. J. XX/XX, okr. W., nadával svojej manželke H. K. tak, že má pohlavný styk s inými, tiež v stave opitosti sa jej vyhrážal, že jej prereže žily na rukách a nohách tak, aby ostala na invalidnom vozíku, prereže aj sebe krk, čím týmto svojim konaním vyvolával u manželky, poškodenej H. K. obavu, že tieto vyhrážky uskutoční, dňa 11.11.2015 po tom, ako prišiel z Čiech vo večerných hodinách opitý domov, zobudil manželku ležiacu na posteli v kuchyni a začal jej vulgárne nadávať, že sa chce s ňou milovať, pretože je to jeho povinnosť mať s ňou sex, odkryl perinu, otočil ju na chrbát, vyzliekol jej nohavičky, začal ju bozkávať na prsia, rozťahal jej nohy, pričom do nej vnikol, vykonal súlož, čo trvalo len chvíľu aj napriek jej nesúhlasu a plaču, že to nechce a snažila sa ho rukami odtiahnuť od seba, čo sa jej z dôvodu fyzického hendikepu nepodarilo, a následne dňa 23.07.2019 v mieste trvalého bydliska pristúpil obžalovaný ku svojej manželke a začal jej vyzliekať nohavičky aj napriek vedomiu, že mala v tom čase menštruáciu, skrz jej slovnému nesúhlasu vykonal s ňou súlož, pričom táto sa nebránila, neodstrkovala ho, lebo sa bála, aby jej niečo neurobil a čakala, kým sa to skončí."

4. Napadnutým rozsudkom krajský súd obvinenému podľa § 199 ods. 2 Trestného zákona v spojení s § 41 ods. 2 Trestného zákona uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 7 (sedem) rokov, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 4 Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia.

5. Proti tomuto rozhodnutiu podal 27. októbra 2023 obvinený dovolanie, v ktorom žiadal preskúmať zákonnosť a odôvodnenosť všetkých „výrokov konania" s odôvodnením, že bol odsúdený okresným súdom bez dokazovania. Namietal, že v konaní neboli predložené žiadne listinné dôkazy, ktoré by verifikovali skutočnosti týkajúce sa zlomeného prsta poškodenej, ktorá sa na hlavnom pojednávaní vyjadrila, ako k tomuto jej zraneniu došlo. V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na to, že v minulosti bol priestupkovo postihnutý v dôsledku čoho mu bola uložená pokuta vo výške 35,- EUR a vyjadril názor, že výpoveď poškodenej nie je hodnoverná, na hlavnom pojednávaní uvádzala (poškodená) nepravdivé skutočnosti s tým, že znalecké dokazovanie nedalo, podľa názoru obvineného, odpoveď na otázku, či jeho konanie poškodenej spôsobovalo fyzické alebo psychické utrpenie, pričom v konaní nebolo jednoznačne preukázané, že sa stali skutky, pre ktoré bola podaná obžaloba. Dovolateľ preto žiadal, aby boli pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky vypočutí všetci svedkovia, ktorí boli v konaní doposiaľ vypočutí.

6. Obvinený následne, prostredníctvom obhajcu JUDr. Petra Pompu, podal 8. apríla 2024 proti napadnutému rozsudku dovolanie, v ktorom označil dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku.

7. K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený uviedol, že tento bol

naplnený postupom, akým mu bol ustanovený obhajca, konkrétne v tom, že tento mu nebol ustanovený prostredníctvom programového prostriedku schváleného Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. Dovolateľ ďalej uviedol, že so zvolenou obhajkyňou bol v konflikte záujmov, čo avizoval aj na hlavnom pojednávaní, kedy vyhlásil, že si neželá, aby ho ďalej zvolená obhajkyňa v konaní zastupovala.

8. Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku obvinený vzhliadol v tom, že podľa skutkovej vety napadnutého rozsudku sa mal v ten istý deň dopustiť dvoch skutkov proti poškodenej, avšak súd neskúmal a obžaloba nedala v tomto smere právne vysvetlenie, či jeho konaním bola naplnená skutková podstata trestného činu znásilnenia, alebo/a trestného činu znásilnenia a trestného činu nebezpečného vyhrážania. Dovolateľ ďalej vytýkal krajskému súdu, že neskúmal, či išlo o jednočinný, alebo viacčinný súbeh označených trestných činov a rovnako neskúmal, či ak malo dôjsť k spáchaniu trestného činu nebezpečného vyhrážania, nebolo možné toto konanie posudzovať ako trestný čin sexuálneho násillia podľa § 200 a nasl. Trestného zákona. Obvinený taktiež namietal spôsob, akým bolo pri dokazovaní prihliadané na rozhodnutie vydané v priestupkovom konaní Obvodného úradu v Kežmarku, sp. zn. OÚ-KK-OVVS - 2018/005461 20. apríla 2018, pričom, podľa názoru dovolateľa, prevzatie úvah z priestupkových konaní je porušením zásady bezprostrednosti v trestnom konaní. Obvinený ešte vyjadril názor, že v konaní nebol prezentovaný žiaden priamy dôkaz, fyzická stopa či stopa po znásilnení, neboli prezentovaní žiadni priami svedkovia na posúdenie všetkých okolností súhlasu, resp. nesúhlasu poškodenej. Z čiastočnej zmeny právnej kvalifikácie a hodnotenia skutkových okolností krajským súdom obvinený vyvodil, že obžaloba bola podaná len na podklade tvrdení poškodenej bez akéhokoľvek dôkazného podkladu a upozornil aj na skutočnosť, že prokuratúra podala obžalobu pre tri skutky, ktoré prezentovala ako dokonané trestné činy bez toho, aby poskytla akékoľvek priame, či nepriame dôkazy.

9. Dovolateľ preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil porušenie zákona v príslušných ustanoveniach, o ktoré sa tento dôvod opiera a zároveň rozhodol podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku.

10. K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Kežmarok (ďalej len „prokurátorka“), ktorá uviedla, že obvinený mal v priebehu prípravného konania, ako aj hlavného pojednávania zabezpečené právo na obhajobu v plnom rozsahu, pretože ho zastupoval najskôr obhajca JUDr. Zavacký a následne obhajkyňa Mgr. Baranová. K namietanému dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku prokurátorka poukázala na to, že v priebehu hlavného pojednávania, záverečných rečí, respektíve návrhov, nevyvstala žiadna relevantná námietka zo strany obvineného k obhajkyňi, ktorá mu bola ustanovená podľa § 40 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu podľa § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku opatrením okresného súdu z 28. septembra 2022, sp. zn. 7T/11/2020, a ktorá obvineného zastupovala v trestnom konaní aj pred jej ustanovením na podklade plnej moci. K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku prokurátorka uviedla, že krajský súd v napadnutom rozsudku konanie obvineného posúdil ako viacčinný súbeh, čoho odrazom bola aplikácia § 41 ods. 2 Trestného zákona pri ukladaní úhrnného trestu odňatia slobody. K námietke obvineného, že súd svoje rozhodnutie oprel aj o nevykonaný dôkaz uviedla, že súd na hlavnom pojednávaní konanom 13. januára 2022 čítaním oboznámil listinné dôkazy, vrátane rozhodnutí v priestupkových veciach.

11. Prokurátorka preto navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku, respektíve aby dovolanie obvineného podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku zamietol pre preukázanie dôvodov dovolania.

12. Obvinený ním podané dovolanie doplnil podaním doručeným priamo Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky 12. augusta 2024, v ktorom uviedol, že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu, a preto podal na svoju obhajkyňu trestné oznámenie, pričom jeho obhajkyňu riešila aj Slovenská advokátka komora. Dovolateľ doplnil, že v dôsledku podaného trestného oznámenia ho obhajkyňa ďalej nemohla v konaní obhajovať. Obvinený ďalej uviedol, že obhajkyňu žiadal o zabezpečenie dôkazov do trestného konania, ktoré však nezabezpečila. K podaniu obvinený pripojil kópie

opatrenia Okresného súdu Kežmarok z 28. septembra 2022, sp. zn. 7T/11/2020 o ustanovení obhajcu, zápisu z porady s obhajcom zo 4. apríla 2024, vyjadrenia prokurátorky Okresnej prokuratúry Kežmarok k jeho dovolaniu, Dohody o vyriešení sťažnosti podľa § 2 ods. 5 Disciplinárneho poriadku Slovenskej advokátskej komory z 15. marca 2023 a oznámení Slovenskej advokátskej komory o odložení vecí - sťažností na jeho obhajcov JUDr. Pavla Zavackého a JUDr. Márie Baranovej.

13. Na vyjadrenie prokurátorky k dovolaniu obvinený reagoval prostredníctvom svojho obhajcu podaním, v ktorom uviedol, že zápis z porady s jeho obhajcom vykresľuje stav konfliktu medzi ním a zastupujúcou advokátkou počas vedenia obhajoby, pričom súd mu za obhajkyňu ustanovil advokátku, s ktorou bol v tom čase v konflikte. Dovolateľ ďalej uviedol, že je potrebné samostatne hodnotiť postup súdu pri ustanovovaní advokátky za obhajcu po zrušení jej mandátu z jeho strany a skutočnosti, ktoré boli obsahom predmetného konfliktu. Ako prílohu tohto podania pripojil kópiu zápisu z porady s jeho obhajcom zo 4. apríla 2024.

14. Spis okresného súdu bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložený na rozhodnutie o dovolaní obvineného 17. mája 2024.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) skúmal splnenie procesných podmienok na podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané obvineným ako oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Trestného poriadku, potom ako obvinený využil svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku a s uvedením dôvodu dovolania podľa § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

16. V prvom rade najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd, ale nie na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania [primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod číslom 57/2007]. Dovolanie má byť skutočne len výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd (§ 322 ods. 3, § 326 ods. 5 Trestného poriadku). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnenýprehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie potrebných okolností na rozhodnutie o dovolaní môže vykonať dovolací súd dokazovanie len v obmedzenom rozsahu podľa § 379 ods. 2 Trestného poriadku. Preto možnosti podania dovolania sú obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inšancia.

17. Inak povedané jednotlivé dovolacie dôvody [§ 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku], ktoré môže dovolateľ uplatňovať, sú vymedzené taxatívne a podstatne užšie ako dôvody zakotvené v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, aby sa príliš širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nenarušovala právna istota. Dovolanie teda nezakladá ďalšiu riadnu opravnú inšanciu a nepredstavuje „ďalšie odvolanie“. (Primerane napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4Tdo/67/2018, 4Tdo/17/2019, 4Tdo/23/2019, 5Tdo/85/2017, 5Tdo/7/2020).

18. Dovolací súd pri náprave namietaných pochybení preskúmvava v zásade tie nedostatky, ktoré boli preskúmvané už v odvolacom konaní a neboli napravené odvolacím súdom, ako aj pochybenia spôsobené odvolacím súdom. Tomu potom zodpovedá aj obmedzenie možnosti podať dovolanie v prípade, keď neboli využité riadne opravné prostriedky (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku) a povinnosť

obsahovo namietat' skutočnosti známe v pôvodnom konaní zakladajúce niektoré z dovolacích dôvodov najneskôr v odvolacom konaní (§ 371 ods. 4 Trestného poriadku). Obsah konkrétne uplatnených vytýkaných chýb a tvrdení, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, by mal vecne zodpovedat' zákonnému vymedzeniu takého dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Ak podané dovolanie iba formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pričom v skutočnosti obsahuje argumenty a tvrdenia stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu alebo iného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ide o dovolanie, ktoré je potrebné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť.

19. Zároveň je potrebné uviesť, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Ak chybám, vytýkaným v podanom dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolaťom označený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto (naposledy uvedenom) ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku, a to bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolaťom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku. Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolaťom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, než ktorý dovolaťel uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd vyhovie dovolaniu postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (primerane rozhodnutie publikované v Zbierke pod číslom 120/2012).

20. Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať ak, zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

21. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd stabilne judikuje, že právo na obhajobu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 5 Trestného poriadku) a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Za porušenie práva na obhajobu podľa tohto ustanovenia, preto nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a nebude ju už overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 7/2011, uznesenie najvyššieho súdu z 15. decembra 2009, sp. zn. 2 Tdo 45/2009).

22. Právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky nachádza svoj odraz v celom rade ustanovení Trestného poriadku upravujúcich jednotlivé čiastkové obhajovacie práva obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z dikcie citovaného dovolacieho dôvodu je totiž jednoznačne zrejmé, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilým dovolacím dôvodom. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu potom o zásadné porušenie práva na obhajobu ide najmä

v prípade, keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby. Výnimočne môže ísť aj o porušenie iných obhajovacích práv obvineného, ktorých porušenie sa prejaví na jeho postavení zásadným spôsobom.

23. Podľa § 371 ods. 4, veta prvá, Trestného poriadku Dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

24. Citované ustanovenie (§ 371 ods. 4, veta prvá, Trestného poriadku) treba vykladať tak, že predpoklad, že namietaná okolnosť bola tomu, kto dovolanie podáva, známa už v pôvodnom konaní, bude daný vždy, ak sa s ňou mohol dovolateľ pri riadnom využití svojich práv - v prípade obvineného realizovaných či už priamo alebo prostredníctvom obhajcu - oboznámiť už v pôvodnom konaní. V takom prípade sa nemôže dovolateľ úspešne odvolávať na svoju nevedomosť zapríčinenú rezignáciou na uplatnenie svojich práv, resp. majúcu pôvod v ich nedôslednom, resp. nedostatočnom uplatňovaní. Preto pokiaľ dovolateľ prvýkrát až v podanom dovolaní namietá okolnosť, (objektívne) skôr zistiteľnú z obsahu spisového materiálu, prípadne zo samotného priebehu úkonu trestného konania, pričom poukazuje na svoju predchádzajúcu subjektívnu nevedomosť o nej (napr. z dôvodu neprítomnosti na hlavnom pojednávaní alebo nevyužitia inštitútu nazretia do spisu), zákonná podmienka uvedená v prvej vete § 371 ods. 4 Trestného poriadku nie je u neho splnená. Rovnako neprichádza do úvahy ani „obídienie“ tejto podmienky, stanovenej pre dovolateľa, s odkazom na to, že v súlade s § 317 ods. 1, veta druhá, Trestného poriadku mal na prvýkrát až v podanom dovolaní vytýkanú chybu „ex offio“ prihliadnuť už samotný odvolací súd (rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 52/2021).

25. Vychádzajúc z predloženého spisu je nutné konštatovať, že obhajkyňa Mgr. Mária Baranová, advokátka so sídlom Stará Ľubovňa, Továrenská 1717/43, bola obvinenému ustanovená opatrením okresného súdu z 28. septembra 2022, sp. zn. 7T/11/2020, a to bez použitia programového prostriedku schváleného ministerstvom spravodlivosti. Uvedenému postupu predchádzalo podanie ustanovenej obhajkyne doručené okresnému súdu 23. septembra 2022, v ktorom ustanovená obhajkyňa (poznámka - v tom čase ešte ako zvolená obhajkyňa obvineného) súdu prvého stupňa oznámila, že pre nedostatok finančných prostriedkov na úhradu trov konania obhajcovi žiada, aby bol obvinenému obhajca ustanovený a zároveň okresnému súdu oznámila, že vypovedá splnomocnenie, ktoré jej na zastupovanie v prejednávanej veci udelil obvinený.

26. Na uvedené podanie nadväzuje pokyn zákonného sudcu z 27. septembra 2022 (č. l. 631 predloženého spisu) v tom smere, aby trestná kancelária s prihliadnutím na hospodárnosť a efektívnosť konania a osobitne s prihliadnutím na skutočnosť, že ide o väzobnú vec, kde je navyše nariadený termín hlavného pojednávania na 4. októbra 2022, kontaktovala zvolenú obhajkyňu, či by súhlasila s ustanovením za obhajcu obvinenému a následne úradný záznam z 28. septembra 2022 (č. l. 632), z obsahu ktorého vyplýva, že pôvodne zvolená obhajkyňa obvineného s navrhovaným postupom súhlasila.

27. Dovolať teda prostredníctvom ustanovenej obhajkyne získal vedomosť o tom, že mu obhajkyňa bola ustanovená bez použitia programového prostriedku schváleného ministerstvom spravodlivosti, avšak túto skutočnosť, respektíve takýto postup okresného súdu či už sám alebo prostredníctvom obhajkyne nenamietal.

28. Obvinený, ktorému v dovolacom konaní namietané okolnosti sú známe už v pôvodnom konaní a napriek tomu ich najneskôr v konaní pred odvolacím súdom, v rámci ktorého by ich bolo možné napraviť, neuplatní, dáva týmto jednoznačne najavo, že ich nepovažuje za spôsobilé zásadným spôsobom zmeniť jeho postavenie, či spôsobiť mu zásadnú ujmu na jeho právach. Inak povedané obvinený, ktorý v skoršom štádiu trestného konania rezignuje na svoje práva a napriek znalosti ich porušenia sa nedožaduje ich nápravy už v tomto skoršom štádiu (v rámci odvolacieho konania), kedy ešte nie je vec právoplatne skončená, nemôže sa v neskoršom štádiu trestného konania po právoplatnom skončení veci ich nápravy úspešne domáhať, keďže dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným a

záväzným rozhodnutiam súdov, ako to už bolo uvedené, predstavuje výrazný zásah do právnej istoty a stability právnych vzťahov v právnom štáte. Aj z uvedeného dôvodu je dovolanie určené k náprave najzásadnejších a zákonom taxatívne vymedzených procesných a hmotnoprávnych väd, ktoré by svojimi dôsledkami mohli zásadne ovplyvniť trestné konanie, respektíve jeho procesný výsledok, pričom takýmto vadami nemôžu byť vady, ktoré obvinený v štádiu odvolacieho konania nepovažoval za tak závažné, aby sa ich nápravy napriek ich poznaniu domáhal (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom R 57/2007 a k otázke súladnosti citovanej právnej úpravy podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku s Ústavou Slovenskej republiky rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 499/2016 z 15. júna 2016).

29. Z uvedeného je potom zrejmé, že obvinený vyššie uvedenými námietkami dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zjavne nenaplnil, pretože okolnosť, ktorá by mala tento dôvod dovolania zakladať, mu bola známa už v pôvodnom konaní, no nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom.

30. Nad rámec uvedeného, len pre úplnosť, najvyšší súd dodáva, že aj keby obvinený podmienku uvedenú v § 371 ods. 4 Trestného poriadku splnil, dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku by aj tak naplnený nebol.

31. Podľa § 40 ods. 1 Trestného poriadku Ak obvinený nemá obhajcu v prípade, v ktorom ho musí mať, určí sa mu lehota na zvolenie obhajcu. Ak v tejto lehote nebude obhajca zvolený, musí mu byť obhajca bez meškania ustanovený. Obhajcu ustanoví a ustanovenie obhajcu zruší v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie a v konaní pred súdom predseda senátu prostredníctvom programového prostriedku schváleného ministerstvom spravodlivosti.

32. Povinnosť ustanovovať obhajcu prostredníctvom programového prostriedku schváleného ministerstvom spravodlivosti bola do citovaného ustanovenia doplnená s účinnosťou od 1. januára 2019 zákonom č. 321/2018 Z. z., pričom podľa dôvodovej správy týkajúcej sa zavedenia predmetnej povinnosti sa tak stalo s odôvodnením, že: „S cieľom zabezpečenia rovnomerného ustanovovania obhajcov sa navrhuje doplniť odkaz na použitie programového prostriedku schváleného ministerstvom spravodlivosti pri ustanovovaní obhajcov „ex offio“. Návrhom sa reaguje na podnety zástupcov advokátov, ktorý poukazujú na prax niektorých súdov, ktorý pri ustanovovaní obhajcov „ex offio“ nepostupujú podľa § 30 ods. 3 Výhlášky MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špecializovaný trestný súd a vojenské súdy, v zmysle ktorého pri ustanovovaní obhajcov sa dbá na to, aby boli advokáti ustanovovaní za obhajcov rovnomerne“.

33. Ustanovovanie obhajcov obvineným prostredníctvom programového prostriedku schváleného ministerstvom spravodlivosti teda nesleduje záujem zabezpečenia obhajoby ako takej, ale záujmy advokátov spočívajúce v tom, aby boli za obhajcov ustanovovaní rovnomerne.

34. V prejednávanej veci síce bola obhajkyňa obvinenému ustanovená bez použitia programového prostriedku schváleného ministerstvom spravodlivosti, avšak stalo sa tak práve s ohľadom na hospodárnosť a efektívnosť konania zohľadňujúc aj fakt, že ustanovenú obhajkyňu si pôvodne zvolil sám obvinený, avšak v priebehu konania už nemal finančné prostriedky na úhradu jej odmeny. Zároveň sa pri jej ustanovení zohľadnil aj nemenej významný fakt, že obvinený bol v tom čase už stíhaný väzobne, a teda iný obhajca, vybraný prostredníctvom programového prostriedku schváleného ministerstvom spravodlivosti, by s najväčšou pravdepodobnosťou žiadal o poskytnutie času na naštudovanie spisového materiálu, čím by došlo k zmareniu termínu hlavného pojednávania, ktorý bol v tom čase už nariadený na 4. októbra 2022. Postupom okresného súdu tak nedošlo k porušeniu práva obvineného na obhajobu a už vôbec nie zásadným spôsobom.

35. Čo sa týka vzťahu medzi obvineným a jeho ustanovenou obhajkyňou, k tomu je potrebné poukázať na podanie obvineného doručené okresnému súdu 11. januára 2023 (č. 1. 797 predloženého spisu), v ktorom obvinený súdu prvého stupňa oznamuje, že podáva trestné oznámenie na vyšetrovateľa a na jeho

obhajcov, a to s odôvodnením, že konanie voči jeho osobe je zmanipulované a neexistujú dôkazy, ktoré by preukazovali spáchanie skutkov uvedených v obžalobe. V predmetnom podaní obvinený zároveň požiadal, aby bol súdený Špecializovaným trestným súdom (ďalej len „trestné oznámenie“).

36. Okresný súd na hlavnom pojednávaní konanom 13. januára 2023 oboznámil strany konania s podaným trestným oznámením, k čomu obvinený uviedol, že voči jeho osobe „neboli spravodlivo riešené úkony a vo veci nedošlo tak, ako bolo dohodnuté“ doplniac, že nevie, z akého dôvodu mu obhajkyňa vypovedala plnú moc napriek tomu, že jej dal 1.000,- EUR. Obhajkyňa obvineného tvrdenie o prevzatí sumy 1.000,- EUR poprela a uviedla, že obvineného zastupuje s najlepším vedomím a svedomím a z jej pohľadu vo veci urobila všetko, čo bolo možné. V ďalšom priebehu hlavného pojednávania obvinený neprejavil nesúhlas s tým, aby ho ustanovená obhajkyňa i naďalej obhajovala a v rámci svojej záverečnej reči sa pripojil k záverečnej reči prednesenej jeho obhajkyňou.

37. Z predloženého spisu ďalej plynie, že ustanovená obhajkyňa proti rozsudku okresného súdu podala v mene obvineného odvolanie a obvineného zastúpila aj na verejnom zasadnutí konanom o jeho odvolaní 18. mája 2023, pričom obvinený ani v tejto fáze konania neprejavil svoj nesúhlas s tým, aby ho ustanovená obhajkyňa ďalej obhajovala.

38. Z obsahu trestného oznámenia vo vzťahu k ustanovenej obhajkyňi nevyplyvajú žiadne skutočnosti, ktoré by naznačovali, že ustanovená obhajkyňa mala spáchať nejaký trestný čin. Dotknuté trestné oznámenie tak najvyšší súd vníma ako prejav nespokojnosti obvineného s vývojom jeho trestnej veci, pričom uvedený záver podporuje aj obsah Dohody o vyriešení sťažnosti v zmysle § 2 ods. 5 Disciplinárneho poriadku Slovenskej advokátskej komory z 15. marca 2023, v ktorej obvinený potvrdil, že sťažnosť na ustanovenú obhajkyňu na Slovenskú advokátsku komoru podal len v návale emócií, túto berie späť a žiada konanie voči nej zo strany Slovenskej advokátskej komory zastaviť. Aj na základe predmetnej dohody potom Slovenská advokátska komora obvinenému listom z 30. augusta 2023 oznámila, že vec vo vzťahu k ustanovenej obhajkyňi odkladá. Z oznámenia Slovenskej advokátskej komory navyše vyplýva, že obvinený v sťažnosti na ustanovenú obhajkyňu namietal bližšie nekonkretizovaný postup z jej strany v súvislosti s jeho trestnou vecou.

39. V tejto súvislosti je potom potrebné ešte uviesť, že z nezávislosti advokácie (právnickej profesie) na štáte vyplýva, že vedenie obhajoby je vo svojej podstate záležitosťou medzi obhajcom a obvineným, či už mu bol obhajca pridelený v režime právnej pomoci poskytovanej štátom, alebo si ho platí klient sám. Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd sú zmluvné štáty/príslušné vnútroštátne orgány povinné zasiahnuť iba vtedy, ak nedostatky na strane ustanoveného obhajcu sú očividné, alebo ak sú na ne dostatočne upozornené iným spôsobom [rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Kamasinski proti Rakúsku, Shekhov proti Rusku], pričom to isté platí potom i pre obhajcu zvoleného obvineným (rozsudok vo veci Imbrioscia proti Švajčiarsku). Z relatívnej nezávislosti výkonu advokátskej praxe vyplýva, že štát advokáta neriadi a nenesie zodpovednosť za jeho činy (rozhodnutie ESLP vo veci Alvarez Sanchez proti Španielsku). Pokiaľ sa však obhajca dopustí zjavnej procesnej chyby, v dôsledku ktorej by malo dôjsť k odmietnutiu podaného opravného prostriedku, mal by príslušný súd prijať určité pozitívne opatrenia - napríklad vyzvať právneho zástupcu, aby svoj omyl napravil (rozsudok ESLP vo veci Czekalla proti Portugalsku, Andreyev proti Estónsku).

40. Z uvedeného je teda zrejmé, že zásah súdov do vzťahu medzi obvineným a obhajcom by bol na mieste za situácie, že by išlo o očividné, na prvý pohľad zrejmé zlyhanie obhajcu, čo však nie je prípad prejednávanej veci. Najvyšší súd v prejednávanej veci nezistil žiadne závažné dôvody, pre ktoré mal okresný súd oslobodiť obhajkyňu obvineného od povinnosti obhajovania, čo by v prípade, ak by tak nepostupoval, mohlo založiť dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z predloženého spisu naopak vyplýva, že ustanovená obhajkyňa poskytovala obvinenému reálnu obhajobu, ktorá bola vykonávaná s odbornou starostlivosťou, pritom vychádzajúc z rozhodovacej činnosti ESLP neexistuje ústavne zaručené právo na zmenu ustanoveného obhajcu, pokiaľ si tento plní svoje povinnosti (rozsudok ESLP vo veci Erdem c/a Nemecko, 1999, sťažnosť č. 38321/97 alebo rozhodnutie Európskej

komisie pre ľudské práva vo veci Östergren proti Švédsku, 1991, sťažnosť č. 13572/88).

41. Ani týmito námietkami preto obvinený dôvod dovolania plynúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenaplnil.

42. Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

43. Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie situácia spočívajúca v tom, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiaden trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho/miernejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda situácia, že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný (podradený) pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu (primerane napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Tdo/29/2018, 2Tdo/6/2019, 5Tdo/48/2018).

44. Naposledy citované ustanovenie teda slúži výlučne na nápravu hmotnoprávnych chýb a jeho znenie za bodkočiarkou vylučuje možnosť úspešne sa domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je rozhodnutie založené, s výnimkou uvedenou v ustanovení § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

45. Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému skôr konajúcimi súdmi, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru a nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov - ich posudzovanie je dominanciou konania odvolacieho. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú na preskúmanie rozhodnutí súdu druhého stupňa [primerane uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Tdo/7/2018 z 3. septembra 2018 (publikované v Zbierke pod číslom 96/2018)].

46. Dovolací súd teda hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len z toho hľadiska, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, a ktorý je vymedzený v takzvanej skutkovej vete napadnutého rozsudku, zodpovedá znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu, pod ktorú bol napadnutým rozsudkom podradený.

47. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie napríklad nedostatočné posúdenie premlčania trestného stíhania (§ 87 Trestného zákona), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Trestného zákona) a pod. Toto ustanovenie sa vzťahuje aj na nesprávne použitie iných právnych predpisov než Trestného zákona, napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona o konkurze a reštrukturalizácii a pod., pokiaľ tieto majú priamy vzťah k právnej kvalifikácii skutku. Posúdenie, či je potrebné použiť ustanovenie o okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu (§ 24 až § 30 Trestného zákona), je priamou otázkou právnej kvalifikácie skutku (trestnosti dotknutého činu), nie otázkou použitia iných hmotnoprávnych ustanovení, ktorá však spadá pod ten istý dovolací dôvod, teda pod dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

48. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd opätovne upozorňuje, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii je vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania

nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať.

49. Námitka obvineného spočíva v tom, že súd neskúmal a obžaloba nedala v tomto smere právne vysvetlenie, či jeho konaním bola naplnená skutková podstata trestného činu znásilnenia, alebo/a trestného činu znásilnenia a trestného činu nebezpečného vyhrážania spojená s námietskou, že súd neskúmal, či išlo o jednočinný, alebo viacčinný súbeh v zásade nezakladá dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pretože obvinený nenamieta nesprávne právne posúdenie zisteného skutku a ani nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia (o naplnenie vyššie uvedeného dovolacieho dôvodu by mohlo ísť za situácie, ak by obvinený namietal, že ne/išlo o jednočinný alebo viacčinný súbeh a súdy nižšieho stupňa v nadväznosti na to nesprávne ukladali úhrnný trest, čo však obvinený netvrdil). Napriek tomu nad rámec uvedeného, len pre úplnosť, najvyšší súd dodáva, že krajský súd v napadnutom rozsudku skutky (formulované do jednej skutkovej vety) právne posúdil ako spáchanie dvoch trestných činov [zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona a prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona] vo viacčinnom súbehu, čo je nepochybne zrejmé z použitia ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona vo výrokovej časti jeho rozhodnutia, ako aj jeho odôvodnenia (strany 8 a 9).

50. Podľa § 41 ods. 2, veta prvá, Trestného zákona Ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov, z ktorých aspoň jeden je zločinom, spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu.

51. Krajský súd v napadnutom rozsudku okrem iného uviedol, že dospel k záveru, že vzhľadom na zmenu postoja poškodenej, ktorá zmenila výpoveď v prospech obvineného, nebolo možné objektívne jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností ustáliť, či verbálne a fyzické násilie bolo tak intenzívne a časté, aby naplnilo pojmové znaky zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, pretože obvinený síce poškodenej vulgárne nadával a fyzicky ju napadol, ale tieto situácie nemali intenzitu ťažkého príkoria. Odvolací súd ďalej uviedol, že pokiaľ ide o vyhrážky, tieto vzhľadom na ich obsah v kontexte žiarlivosti obvineného boli spôsobilé objektívne u poškodenej vyvolať strach a v tejto časti konanie obvineného naplnilo pojmové znaky prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona a v celom rozsahu sa stotožnil s dôvodmi, ktoré okresný súd viedli k ustáleniu viny obvineného vo vzťahu k zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku tak celkom zjavne vyplýva, že konanie obvineného krajský súd právne posúdil ako spáchanie oboch uvedených trestných činov.

52. A ako to už bolo uvedené, odvolací súd spáchanie dotknutých trestných činov posúdil ako ich spáchanie viacerými skutkami, teda vo viacčinnom súbehu, keď vo výroku o treste napadnutého rozsudku použil ustanovenie § 41 ods. 2 Trestného zákona. K záveru o spáchaní trestných činov viacerými skutkami navyše dospel už okresný súd, čo vyplýva z odôvodnenia jeho rozsudku na str. 26, hoci súd prvého stupňa jeden zo skutkov právne posúdil ako zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

53. Obdobne tak ani námitka obvineného, že súd neskúmal, či ak malo dôjsť k spáchaniu trestného činu nebezpečného vyhrážania, nebolo toto konanie možné posudzovať ako trestný čin sexuálneho násillia podľa § 200 a nasl. Trestného zákona, táto námitka nespĺňa dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku by totiž mohol byť naplnený iba vtedy, ak by krajský súd konanie obvineného nesprávne právne posúdil ako spáchanie prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, hoci by správne právne malo byť posúdené podľa iného ustanovenia Trestného zákona, čo však obvinený nenamieta.

54. Napriek tomu, nad rámec uvedeného, len pre úplnosť, najvyšší súd dodáva, že zo skutkovej vety napadnutého rozhodnutia plynie, že obvinený donútil poškodenú k súloži, nie k orálnemu, análnemu styku, či iným sexuálnym praktikám, preto posúdenie jeho konania zjednodušene povedané ako trestného činu sexuálneho násillia podľa § 200 Trestného zákona nebolo namieste a súdy nižšieho stupňa postupovali správne, keď ho posúdili ako trestný čin znásillenia podľa § 199 Trestného zákona.

55. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku vzhliadol obvinený aj v tom, akým spôsobom bolo pri dokazovaní prihlíadané na rozhodnutie vydané v priestupkovom konaní Obvodným úradom v Kežmarku, pod sp. zn. OÚ-KK-OVVS - 2018/005461 20. apríla 2018 s tým, že prevzatie úvah z priestupkových konaní považoval dovolateľ za porušenie zásady bezprostrednosti v trestnom konaní.

56. Z predloženého spisu je zrejmé, že Rozkaz o uložení sankcie za priestupok vydaný Okresným úradom Kežmarok 20. apríla 2018 pod sp. zn. OU-KK-OVVS-208/005461 (ďalej len „Rozkaz o uložení sankcie za priestupok“) bol postupom podľa § 326 ods. 5 Trestného poriadku v spojení s § 269 Trestného poriadku oboznámený na verejnom zasadnutí konanom 18. mája 2023. Predmetným rozhodnutím bol obvinený uznaný vinným zo spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d), písm. e) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, ktorého sa dopustil tým, že 24. januára 2018 v čase okolo 22.45 hod. na adrese B. J. XX/XXX, P. I. po požívaní alkoholických nápojov sa vzájomne pobil so svojou manželkou obvinenou H. K. a to tak, že sa vzájomne škriabali po tvári a ťahali za vlasy a bili jeden druhého.

57. Ako to už bolo vyššie uvedené, spôsob hodnotenia vykonaného dokazovania okresným, respektíve krajským súdom nenaplnia dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (ani žiaden iný). Pokiaľ však obvinený namieta, že oboznámením predmetného priestupkového rozhodnutia bola porušená zásada bezprostrednosti v trestnom konaní, takúto námietku by bolo možné podradiť pod dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

58. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku je potrebné uviesť, že ho možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku. Nesprávny procesný postup pri získaní alebo vykonávaní dôkazov tak môže viesť k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu iba vtedy, ak mal negatívny materiálny dopad na práva obvineného, teda vtedy, ak odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého získanie alebo vykonanie sa spochybňuje (rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 24/2020-I).

59. V rámci dovolaní iniciovaného prieskumom odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku), či jediný usvedčujúci dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania, dovolací súd nemôže preskúmať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov. Spôsob hodnotenia dôkazov vykonaných zákonným spôsobom súdmi nižších stupňov nemôže najvyšší súd v rámci dovolacieho konania iniciovaného obvineným prehodnocovať, pretože by tak neprípustným spôsobom zasahoval do výlučnej kompetencie týchto súdov bez právneho podkladu a napokon i v rozpore so samotnou podstatou dovolacieho konania, pretože dovolanie nemôže nahrádzať riadne opravné prostriedky a jeho podanie nie je prípustné v rovnako širokom rozsahu (čo do dôvodov, okruhu napadnutelných rozhodnutí, oprávnených osôb atď.) aký je charakteristický pre riadne opravné

prostriedky.

60. Podľa § 269 Trestného poriadku Písomné vyjadrenia, posudky, správy štátnych orgánov a ďalšie listiny, ktorými sa vykonáva dôkaz na hlavnom pojednávaní, sa prečítajú celé alebo ich časť, ktorá sa týka dokazovanej skutočnosti, a umožní sa do nich nazrieť stranám, a ak je to potrebné, aj svedkom a znalcom.

61. Podľa § 326 ods. 5 Trestného poriadku Odvolací súd môže konanie doplniť dôkazmi nevyhnutnými na to, aby mohol o odvolaní rozhodnúť.

62. Z napadnutého rozsudku vyplýva, že krajský súd sám neposudzoval konanie obvineného, pre ktoré bol v priestupkovom konaní označenom v bode 56 tohto uznesenia uznaný vinným zo spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d), písm. e) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a ani nepreberal úvahy správneho orgánu uvedené v Rozkaze o uložení sankcie za priestupok, ako to tvrdí obvinený. Dokazovanie oboznámením predmetného rozhodnutia bolo zamerané len na skutkové zistenie, že vzájomné napádanie sa obvineného s poškodenou nesvedčí o vzťahu tyran vs. obeť medzi obvineným a poškodenou, pričom toto skutkové zistenie krajského súdu vyplynulo z výrokovej časti predmetného rozhodnutia, ktoré nadobudlo právoplatnosť 11. júna 2018.

63. Pokiaľ obvinený namietal, že v konaní nebol prezentovaný žiaden priamy dôkaz, fyzická stopa, či stopa po znásilnení, resp. že neboli prezentovaní žiadni priami svedkovia na posúdenie všetkých okolností súhlasu, resp. nesúhlasu poškodenej, tieto námietky majú charakter skutkových námietok týkajúcich sa hodnotenia vykonaného dokazovania a ako také sú vylúčené z prieskumu dovolacím súdom, čo platí aj o námietkach obvineného uvedených v jeho dovolaní z 27. októbra 2023. Uvedené námietky preto dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nezakladajú.

64. Vzhľadom na to, že obvinený Z. K. skutočnosťami, ktoré uviedol vo svojom dovolaní, zjavne nenaplnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i), písm. g) Trestného poriadku (ale ani žiadne iné), Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí jeho dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

65. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.